

2013/4

looduse raamatukogu



Roheliste rattaretked 25

Ajakirja Loodusesõber raamat

autoriõigus MTÜ Loodusajakiri

Roheliste rattaretked **25**

Koostanud ja toimetanud Helen Arusoo

Aitüma abi eest!

Andrus Lehtmets

Kadri Kurrel

Kalju Siitka

Kersti Pung

Kuido Musten

Küllli Leppik

Raimo Oinus

Ülle Visnapuu

Tallinn 2013

Sarja „Looduse raamatukogu” kümnes raamat „Roheliste rattaretked 25” on piiratud koguses müügil hästivarustatud raamatukauplustes.

MTÜ Loodusajakiri väljaannete

EESTI LOODUS **Eesti Mets**  **horisont** **loodusesõber**

tellijatele mõeldud võimalustest loe lähemalt võrguküljelt www.loodusajakiri.ee.

Raamatusari ilmub Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel.



KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Väljaandja: MTÜ Loodusajakiri

Toimetaja: Helen Arusoo

Rattaretkede kroonikatekstid: Helen Arusoo, Helen Külvik (1996, 1997)

Sarja kujundus: MOMO

Kujundus ja küljendus: Jaanus Koov

Keeletoimetaja: Signe Siim

Kaardid: Kaarel Damian Tamre

Aluskaardid: Maa-amet

Kaas: Edgar Valteri joonistus, kingitud 2005. aastal Roheliste rattaretkel osalejatele

Autoriõigus sarjale: MTÜ Loodusajakiri, 2013

Autoriõigus tekstile ja fotodele: autorid ja MTÜ Loodusajakiri, 2013

www.loodusajakiri.ee



Kõik õigused, ka siin mitte välja kirjutatud õigused, on kaitstud. Keelatud on teose sisu osaline või täielik reprodutseerimine, edastamine, levitamine või salvestamine mis tahes vormis ilma MTÜ Loodusajakiri eelneva kirjaliku loata.

Käesoleva teose sisu on lubatud kasutada isiklikul, mittetulunduslikul eesmärgil, samuti avalikus teabevahetuses, ka õppe-eesmärgil, kui märgitakse ära kasutatava info allikas.

ISBN 978-9949-9420-7-7 (trükis, pehme köide)

ISBN 978-9949-9506-0-7 (trükis, kõva köide)

ISBN 978-9949-9420-8-4 (epub)

ISBN 978-9949-9420-9-1 (pdf)

ISSN 2228-1010; 2013/4 (10)

Trükikoda Kroonpress



541 787

Trükitoode
autoriõigus MTÜ Loodusajakiri

Veerandsada aastat rattaretki

Suvi algab rattaretkega. Juba veerand sajandit. Ja üldsegi mitte planeeritult!

Kui 1987. aasta sügisel grupp Rakvere rajooni noori kokku tuli, ei kogunetud selleks, et panna alus rattaretkede traditsioonile. Koguneti hoopiski eesmärgiga kohaliku looduskeskkonna heaks midagi ära teha. Et oli aga fosforiidisõja aeg ning et see tont just meie kodurajooni kollitas, tuli talle hambaid näidata. Ja hambad olid meil, veel kodumajapidamiste lehmade rammusa piima varal kasvanutel, terved ja teravad. Kes oleks toona osanud arvata, et meie üleskutsele sellised inimhulgad järgnevad? Kõikjal Eestist, nii paljudele läks korda meie piirkonna mure tuleviku looduskeskkonna pärast. Tuldi üksi ja gruppidenä, tuldi loosungite ja lippudega, tuldi võitlema. Nagu 70 aastat varem vabadussõtta, kuid õnneks mitte püssidega. Tuldi vanade rattaloksudega, mis kippusid lagunema ning mis nõudsid meeletut tahtejõudu, et edasi rühkida. Õnneks olid siis veel talude teotstel piimapukid, millel sai jalgu ja istmikku puhata. Veidi puhkust ja jälle edasi, peas müts või seljas särk näitamas, mida me eitame: EI FOSFORIIDILE!

See emotsioon, mille tollest veerandsaja-aasta tagusest kevadest saime, oli võimas. See väärts kordamist. Nii saigi jätkatud võitlusi Ida-Virumaa keskkonnareostuste, Vene sõjaväe Kõrvemaal ja Paldiskis viibimise, Petseri varastamise vastu. Hambad olid meil jätkuvalt teravad ja me näitasime neid igal kevadel. Ühiskonnas aga toimusid muutused, elu arenes uues suunas, paljud probleemid leidsid lahendused ning loosungitega lehvitamise aeg sai otsa. Kuid rattaretked jäid.

Ratastel suvealgused kujunesid rahuliku loomusega koguperesõitudeks, kus on jätkuvalt tore panna end füüsiliselt proovile, koguda teadmisi keskkonna-, kultuuri- ja looduseteemadel, lahutada meelt. Rattaretkede tegijad ei tunne vähimaidki väsimusemärke, sest retkelised ei väsi. Juba mitme põlvkonna inimesed on saanud osa sellest tohutust positiivsest emotsioonist, mis veerand sajandi eest sai jõu ning mis ei ole raugenud.

Vanade rattaloksude asemel on kerge jooksuga kaasaegsed sõiduriistad, jalgade puhkamiseks pole enam teeääres piimapukke ..., kuid hinges on sama mõnus tunne kui tookord, 1988. aasta kevadel.

Peep Veedla

Veerand sajandi jooksul on Roheliste rattaretke korraldamises vähem või rohkem kaasa löönud kümneid ja sadu inimesi, kelle kõigi nimed ei kajastu nende kaante vahel. Lahket suhtumist ja head nõu oleme kogunud ja kuulnud kõigis Eestimaa paigus tuhandetelt inimestelt. Toetust, abi ja teenuseid on osutanud loendamatu hulk organisatsioone ja ettevõtteid. Pedalele on rattaretkedel sõtkunud kümned tuhandet inimesed. Tuhat tänu teile kõigile! Kõigi teie panus on hindamatu!

Sisukord

6	Idee saunalavalt
20	Kaarditegu (läbi klaasi ja pliiatsiga)
60	Rattariütlid — Mattias Hiiumaalt, Kaarel Karu, Sirje Sell
112	Retkelised — perekond Hollas
113	Retkelised — perekond Rosik
114	Ütle, kus ma rada teha tohin
116	Lausujad ja keelekatsujad
118	Kõhutäis rändsööklast
120	Retke jalajälj
121	Pillimehed
122	Töomesilased
124	Roheline vägi
126	Mehed kulisside taga
128	Laibaka turjal

2001-2007
Kuidas elad, Soome?
LK 57

1992
Kuidas elad, Harjumaa?
LK 26

1998
Kuidas elad, Eestimaa süda?
LK 46

2001
Kuidas elad, Rannamaa?
LK 58

1997
Kuidas elad, Hiiumaa?
LK 42

2007
Kuidas elad, Matalu?
LK 84

2011
Kuidas elad, Saaremaa?
LK 100

1994
Kuidas elad, Pärnumaa?
LK 34

2009
Kuidas elad, Luitemaa?
LK 92

2000
Kuidas elad, Soomaa?
LK 54



